

Preporuke za prevenciju i suzbijanje širenja virusa novog pandemijskog gripa A (H1N1) u školama

Septembar 2009

UVOD:

Postoje snažni medicinski dokazi da širenje gripa u školama/fakultetima predstavlja značajan faktor širenja pandemije u zajednici. Kada se gripa jednom nađe u školskom okruženju ona se vrlo brzo širi i prenosi na porodice oboljelih učenika i lokalnu zajednicu.

U fazi kada još nema masovnog obolijevanja politika zatvaranja škola/fakulteta može imati značajan efekat na usporenje širenja pandemije, ali se ipak masovno zatvaranje škola ne smatra proporcionalno odgovarajućom intervencijom u prevenciji širenja pandemije gripa A (H1N1) 2009, gdje je bolest u većini slučajeva blagog karaktera", pa se, za sada, preventivno zatvaranje vaspitnih i obrazovnih ustanova, generalno, ne preporučuje u većini država svijeta. Pojedinačni slučajevi zatvaranja su mogući uz adekvatna obrazloženja.

Sve navedene preporuke su privremenog karaktera i podložne su izmjenama i dopunama u skladu sa izmjenama epidemiološke situacije u zemlji.

U fazi kada još nema masovnog obolijevanja u zajednici preporuke su sljedeće:

- Učenici sa simptomima bolesti slične gripu ne treba da pohađaju školu – o tome prije pojave pandemije u našoj sredini treba pismenim putem obavijestiti roditelje kao i da će učenik koji dođe u školu bolestan biti vraćen kući;

- Ako učenik koji je došao u školu ima simptome bolesti slične gripu, dežurni nastavnik/profesor ili razredni starješina treba takvog učenika da pošalje kući tako što će
 - a) učenik sam da se vrati kući ako se procjeni da je blaga forma bolesti, ili
 - b) škola da pozove roditelje da dođu za učenika ako je učenik ozbiljnije bolestan (za takve situacije u školi treba obezbijediti prostoriju za izolaciju i osoblje koje će se brinuti o takvoj djeci dok roditelji ne dođu po dijete ili eventualno zdravstvena služba ako se radi o teškoj kliničkoj slici).

Osoblje koje brine o izolovanim učenicima treba da nosi ličnu zaštitnu opremu (LZO): hirušku masku, rukavice i radni mantil, kao i da zna kako se LZO pravilno stavlja, skida i odlaže u smeće), a oboljeli učenici hirušku masku.

- Uprava škole u konsultaciji resornim Ministarstvom prosvjete i nauke i lokalnom zdravstvenom službom može, na period od 7 do 14 dana, da oslobodi nastave učenike jednog ili više razreda u kojima je registrovana laboratorijska potvrda pandemijskog gripa među jednim ili više učenika, ili da zatvori školu u slučaju da se procijeni da će to biti korisno da spriječi pojava epidemije u školi. Ova mjera je prihvatljiva samo ako nema registrovanog masovnog obolijevanja u lokalnoj zajednici. U suprotnom, nema svrhe zatvarati škole sve dok broj oboljelih učenika ne dostigne toliki broj da, prema nastavnim kriterijumima, više nema svrhe držati nastavu, ili da zbog bolesti većeg broja članova nastavnog osoblja nije moguće izvoditi nastavu. Ako se zbog masovnog obolijevanja učenika ili nastavnog osoblja škola zatvori onda se to čini na period od 7 do 14 dana a onda ponovo otvara kako se ne bi izgubilo previše časova nastave odnosno došla u pitanje školska godina. Nakon otvaranja škole, moguće je i ponovno zatvaranje iste na 7-14 dana ako se desi slična situacija tj. da broj oboljelih bude ponovo toliki da onemogućava regularno odvijanje nastave.

- Oboljela osoba (učenik ili nastavnik) treba da sačeka sa povratkom u školu najmanje 24 sata od prestanka simptoma bolesti.

- Sestre, braća i drugi članovi porodice oboljelih učenika, ukoliko nemaju simptome i znakove bolesti, i dalje treba da pohađaju školu sve do eventualne pojave simptoma bolesti.

- Za slučaj pojave obolijevanja od gripa među učenicima/studentima koji su smješteni u domovima ili internatima, uprave takvih ustanova treba da planiraju i odvoje nekoliko soba u koje bi izolovali učenike/studente koji imaju simptome bolesti kao i odrede unaprijed osoblje koje će voditi računa o oboljelima. Uprave domova treba da obezbijede LZO za osoblje koje će da se brine o oboljelima kao i hiruške maske za oboljela lica (učenike/studente) u cilju smanjenja širenja virusa.

- Škole/fakulteti treba da razrade sisteme za učenje na daljinu koje bi se primjenjivale prema učenicima sa hroničnim oboljenjima / stanjima (u većem su riziku od nastanka komplikacija) za koje se u situaciji masovnijeg obolijevanja od pandemijskog gripa ali koje još uvijek ne zahtijeva zatvaranje škola, preporučuje da ne idu u školu.

Uloge pojedinih subjekata u cilju prevencije obolijevanja i suzbijanja širenja virusa novog pandemijskog gripa A (H1N1) u školama

Radi sprječavanja unosa i širenja pandemijskog gripa u školskoj sredini, potrebno je da dole navedeni subjekti postupe na sledeći način:

A. Učenici/roditelji

- Ukoliko imate simptome i znakove bolesti* potrebno je da ostanete kod kuće i javite se telefonom svom izabranom ljekaru i obavjestite učitelja/razrednog starešinu.
- Uz savjet ljekara boravite u kući do prestanka simptoma, odnosno do kraja perioda zaraznosti (najmanje 24 sata od prestanka simptoma bolesti) i u tom periodu ograničite – izbjegavajte kontakte sa drugim osobama.
- Uredno uzimajte preporučenu terapiju, u slučaju pogoršanja zdravstvenog stanja odmah se javite svom ljekaru.
- Obavjestite telefonskim putem o svojoj bolesti sve osobe koje su bile u kontaktu sa vama unutar sedam dana, kako bi one pratile svoje zdravstveno stanje.
- Ukoliko ste bili u kontaktu sa osobama oboljelim od ove bolesti pratite svoje zdravstveno stanje tokom sedam dana od kontakta. U slučaju pojave simptoma ostanite kod kuće, javite se svom izabranom ljekaru i obavjestite učitelja/razrednog starešinu.

Primjenjivati opšte mere prevencije** u sprječavanju i suzbijanju širenja gripa.

B. Učitelji/nastavnici/profesori

- Ukoliko imate simptome i znakove bolesti potrebno je da ostanete kod kuće i javite se telefonom svom izabranom ljekaru i obavjestite kolegijum/direktora ustanove.

- Obavjestite telefonom o svojoj bolesti sve osobe koje su bile u kontaktu sa vama.
- Uz savjet ljekara boravite u kući do prestanka simptoma, odnosno do kraja perioda zaraznosti (najmanje 24 sata od prestanka simptoma bolesti) uz distanciranje od socijalnih kontakata.
- Uredno uzimajte preporučenu terapiju, u slučaju pogoršanja zdravstvenog stanja odmah se javite svom ljekaru.
- Ukoliko ste bili u kontaktu sa osobama oboljelim od ove bolesti pratite svoje zdravstveno stanje tokom sedam dana od kontakta. U slučaju pojave simptoma ostanite kod kuće, javite se svom izabranom ljekaru i obavjestite kolegijum/direktora ustanove.
- Svako odsustvo učenika u odeljenju čiji ste učitelj/razredni starešina prijavite radniku škole koji će biti od strane kolegijuma/direktora određen da vodi evidenciju o odsustvovanju sa nastave učenika i nastavnog osoblja, a potom i drugih zaposlenih u ustanovi (nedeljna ili dnevna evidencija o zdravstvenom stanju u odjeljenju, koja se u pisanoj formi izjave/informacije dostavlja osobi koja vodi evidenciju i komunicira sa nadležnom zdravstvenom/epidemiološkom službom).
- Organizujte da se u učionici u kojoj sprovodite nastavu tokom dana vršite redovno provjetranje.

C. Direktor/kolegijum škola

- Upoznajte sve zaposlene u vašoj školi:
 - sa značajem praćenja zdravstvenog stanja učenika i svih članova kolektiva;
 - sa opštim mjerama prevencije** u sprječavanju širenja respiratornih infekcija;
 - sa postupkom u slučaju da se registruje učenik/zaposleni u kolektivu.
- U saradnji sa nadležnom lokalnom zdravstvenom službom obezbjedite kontinuirano saradnju i informisanje (organizujte zdravstveno informisanje kolektiva i učenika o aktuelnoj epidemiološkoj situaciji u državi, opštim

mjerama prevencije gripa primereno uzrastu; pismenim putem obavijestiti roditelje učenika da će učenik koji dođe u školu bolestan biti vraćen kući u cilju sprječavanja nastanka epidemije u školi).

- Izvršite neophodne nabavke i pripremu za sprovođenje mjera za sprečavanje i suzbijanje širenja oboljenja u vašoj školi (obezbijedite ličnu zaštitnu opremu, sredstva za čišćenje i dezinfekciona sredstva; osmislite ako već ne postoje kriterijumi za zatvaranja škola (broj bolesnih učenika/ nastavnog osoblja koji onemogućava normalno sprovođenje nastave), obezbijedite prostorije za izolaciju oboljelih učenika do njihovog povratka kući, obezbijedite LZO za osoblje koje će se brinuti o oboljelim učenicima u prostoriji za izolaciju do njihovog povratka kućama i sl.).
- Obezbijedite komunikaciju sa lokalnim (opštinskim) kriznim štabom za vanredne situacije i pandemiju gripa;
- Pripremitet plan za organizaciju aktivnosti koji zadovoljavaju minimum procesa rada.
- Osmislite moguće alternativne načine sprovođenja nastavnih aktivnosti, a posebno mogućnost „učenja na daljinu” za učenike sa posebnim potrebama i hroničnim oboljenjima i stanjima.
- Napravite plan za reorganizaciju radnih mjesta osoba u povećanom riziku od nastanka komplikacija u slučaju obolijevanja od gripe (trudnice, osobe za hroničnim poremećajima zdravlja – dijabetes, astma, srčane smetnje, bubrežna oboljenja itd.).

* **Oboljenje slično gripu** karakteriše iznenadna pojava temperature (obično iznad 38°C), praćena bolovima u mišićima i zglobovima, suvim kašljem i simptomima od strane gornjih disajnih puteva (zapušen nos, bolovi u ždrijelu i sl.).

** **Opšte mjere prevencije** čine : izbjegavanje kontakata sa vidno oboljelim osobama ili držanje odstojanja od najmanje 1,5 m od bolesnih osoba, higijena disajnih puteva (pokrivanje nosa i usta prilikom kašljanja i kihanja papirnatom maramicom koju treba odmah nakon upotrebe baciti, a ruke oprati tekućom vodom i sapunom ili obrisati alkoholnim maramicama ako nema vode), redovno održavanje higijene ruku i provetravanje prostorija u kojima se boravi.